

Mark- och Miljödomstolen

Marit Åkerblom, marit.akerblom@dom.se

## Yttrande över remiss avseende KN 2025-01478, Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav för utvinning och anrikning av kärnämnen

Mark- och miljödomstolen har ingen erinran mot att begreppet kärnteknisk anläggning definieras på det sätt som föreslagits.

Förslaget innebär att en verksamhetsutövare kommer att behöva bearbetningskoncession enligt minerallagen, tillstånd till kärnteknisk verksamhet och tillstånd från mark- och miljödomstol. Den som avser att bedriva verksamheten kommer inte längre att åläggas att betala kärnavfallsavgifter utan kan istället åläggas att ställa säkerhet för avhjälpande av miljöskada och andra återställningsåtgärder.

Förslaget innebär vidare, som konstaterats i promemorian, att kommunfullmäktiges tillstyrkande inte längre kommer att krävas för tillstånd till utvinning av kärnämne. Kommunernas möjlighet till inflytande kommer alltså att inskränkas till de möjligheter den lagstadgade planeringsskyldigheten medför. Domstolen har inte skäl att uttala sig om denna inskränkning av den kommunala självstyrelsen går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som föranlett inskränkningen.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att de föreslagna ändringarna innebär att innehavaren av en verksamhet för utvinning av kärnämne inte längre kommer att omfattas av bestämmelserna om ansvar för radiologiska olyckor som inträffar utanför en anläggning. Domstolen vill framhäva att skadestånd enligt miljöbalkens regler som huvudregel bygger på att verksamhetsutövaren vållat skadan genom vårdslöshet eller uppsåtlig handling. Av 32 kap 2 § miljöbalken följer också att kapitlet inte ska tillämpas på joniserande strålning, eftersom denna typ av skador förutsatts hanteras genom lag (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska skador. Skador genom joniserande strålning, vilket kan uppstå genom utsläpp av radioaktiva ämnen i miljön, från kärnteknisk verksamhet genom utvinning av kärnmaterial kommer genom de föreslagna ändringarna varken att omfattas av miljöbalkens regler eller den tidigare nämnda lagen, vilket förefaller mycket olämpligt.

Mark- och miljödomstolen måste därför, i avvaktan på att denna brist åtgärdas, avstyrka förslaget.

Marit Åkerblom

Chefsrådman

Detta yttrande har lämnats av chefsrådmannen Marit Åkerblom och tekniska rådet Lena af Geijerstam Unger